



**Kulturdepartementet**  
Postboks 8030 Dep.  
0030 OSLO

Også sendt per epost til  
postmottak@kkd.dep.no

Oslo 25.03.2011

### **Høringsuttalelse - Kriterier for regionale filmsentre**

Departementet forslår en modell hvor midlene beregnes etter to ulike sett kriterier: **vektet folketall i fylkene** og **kvalitet**, slik at 60 % av midlene fordeles etter folketall (en form for grunnstøtte) og 40 % etter kvalitetsvurderinger.

Vi vil innledningsvis påpeke at vi i det vesentlige i dette høringssvaret kommer til å konsentrere oss om de regionale filmsentrenes rolle og ansvar ift den profesjonelle, produserende film- og TV-bransjen og at vi kun i et punkt og i vår konklusjon kommer til å skrive om ansvaret ift barn og unge.

Vi vil også innledningsvis påpeke at den regionale satsningen som har skjedd fra 2005 og fram til i år har gitt støtet til mange spennende prosesser i regionene og bidratt dels til at filmtalenter har flyttet tilbake til regionene de har vokst opp i og dels har fått fram nye filmtalenter som kanskje ikke hadde blitt oppdaget dersom den regionale satsningen ikke hadde funnet sted.

Samtidig er det viktig å påpeke at størrelsen på produksjonsmidlene til det enkelte filmsenter fortsatt er så begrenset at det ennå ikke skaper grunnlag for bærekraftige produksjonsmiljøer i regionene. Alt for mange film- og TV-arbeidere tvinges til å forlate regionene til fordel for Oslomiljøet eller de tvinges til å forlate yrket de elsker fordi de rett og slett ikke greier å skaffe seg en lønn og leve av. Dette bør være et viktig bakteppe når departementet har satt seg som mål å endre kriteriene for tideling av midler til de regionale filmsentrene.

### **Er folketall et godt kriterium?**

Norsk filmforbund har stor forståelse for at departementet og Stortinget har behov for å finne fram til kriterier for å bidra til at midlene som skal fordeles til de regionale filmsentrene skjer på så forutsigbare og rettferdige premisser som mulig.

Vi mener imidlertid at kriteriene **folketall** og **kvalitet** er lite egnet som kriterier for en fornuftig og hensiktsmessig fordeling. I det minste på nåværende tidspunkt i utviklingen av de regionale filmmiljøene i Norge.



Folketall fordi historikken og fordelingen av kompetanse, erfaring og talent i dag ikke nødvendigvis har noe med folketall å gjøre.

Kvalitet fordi dette på ingen måte er et objektivt begrep som er definert bart på en måte som sikrer rimelighet og likeverdighet.

### **Det faktiske fagmiljøet**

Pr 2011 bør det aller viktigste kriteriet være det faktiske fagmiljøet manifestert gjennom antallet film- og TV-arbeidere i regionen, bredden i fagfunksjoner som finnes i regionen, antall produksjonsselskap og styrken i disse og erfaring og kompetanse i regionen ift produksjon av kort-, dokumentar, animasjon, TV-drama og kinofilm.

Det bør naturligvis på lengre sikt være en klar målsetting at alle regioner i Norge bør utvikle en bærekraftig film- og fjernsynsproduksjon, men det blir etter vår mening å starte i feil ende av utfordringen og man starter med folketall og ikke hva som faktisk finnes i regionen og ut i fra det legger konkrete strategier fra region til region om hvordan de der skal utvikle et bærekraftig, kreativt produksjonsmiljø.

### **Hvor mange regioner?**

Et annet viktig spørsmål er hvor mange regioner et lite land og språkområde som Norge kan greie å bygge og vedlikeholde. For forutseningen for å utvikle kvalitet og kompetanse er kontinuitet i fagutøvelsen. Det betyr at ingen kan bli gode i et fag uten at de får mulighet til å praktisere det som ens hovedaktivitet. Filmskapere må som idrettsutøvere trene og trene for å bli virkelig gode. Det betyr at de må ha mulighet til å praktisere sitt fag og yrke som det de skal leve av. Man kan ikke bli gode filmskapere eller filmarbeidere dersom man kun får utøve faget sitt en gang i blant.

Skal man bygge opp et bærekraftig og levedyktig produksjonsmiljø må man altså vite at man kan skape et tilstrekkelig finansielt grunnlag for at filmskapere, film- og TV-arbeidere og produksjonsselskap kan leve av yrket sitt i regionen sin.

Slik det er i dag og slik det har vært de siste 8-10 årene, opplever svært mange filmskapere og film- og TV-arbeidere at de flytter hjem til regionen sin med håp om å kunne leve av yrket sitt, mens de etter 2-3 år (de mest tålmodig kanskje etter 6-8 år) enten må gi seg med faget eller flytte til Oslo området for å få nok arbeid til at de skal kunne leve av det. (Noen ganske få er naturligvis så heldige at de har en ektefelle eller samboer som tjener så godt at de kan få utøve sitt yrke, selv om det ikke gir en lønn å leve av. Dette framkom som et ganske omfattende



fenomen i departementets levekårsundersøkelse blant kunstnerne som ble publisert sommeren 2008).

Ved besøk i og dialog med Filmforbundets lokallag det siste halve året er budskapet som møtte meg like unisont som det er nedslående – en rekke av de mest erfarne film- og TV-arbeiderne besluttet i 2010 at de flytter til Oslo eller gir seg med film- og fjernsynsproduksjon, fordi det rett og slett ikke er mulig for dem å leve av yrket sitt i regionen der de lever og der de helst vil leve. DETTE bør være et svært viktig signal for departementet å ta inn over seg når dere skal beslutte nye kriterier for fordelingen av midlene til de regionale filmsentrene.

I Bransjerådets anbefaling til Kulturdepartementet ifm arbeidet med Stortingsmeldingen "Veiviseren" var det klare rådet å begrense antallet regioner til 5; Nord Norge (hvor vi anbefalte 2 sentre; Nord Norsk filmsenter og Samisk filmsenter), Midt Norge, Vestlandet, Sørlandet og Østlandet.

Nå har vi allerede Nord Norsk Filmsenter, Samisk filmsenter, Midt Norsk Filmsenter, Vestnorsk Filmsenter, Filmkraft Rogaland, Sørnorsk Filmsenter og Østnorsk Filmsenter og Oslofjorden Filmsenter er på vei og vi spør oss – vil det være mulig å skape bærekraftige og levedyktige produksjonsmiljøer rundet alle disse?

### **Hvordan måler man kvalitet?**

Man kan sette opp svært mange indikatorer på kvalitet – og da tenker vi både på faglig kvalitet, kunstnerisk kvalitet og bransjekvalitet. Filmforbundet mener at en bransje må skåre høyt på alle de forskjellige indikatorene på kvalitet for at vi skal kunne snakke om kvalitet som et kriterium for tildeling av offentlige midler.

### **Bransjekvalitet**

Med bransjekvalitet mener vi bl.a. produksjonsselskapenes evne og kompetanse til å planlegge produksjonene i tråd med Arbeidsmiljølovene og bransjens overenskomster. I hvilken grad standardkontrakter brukes, arbeidstidsbestemmelsene overholdes, om det settes fokus på HMS om folk får betalt tariff og om arbeidsgiver tar aktivt del i regionens arbeid med kunnskaps- og kompetanseutvikling.

En annen side av bransjekvaliteten er finansieringsstyrke, likviditet, økonomisk administrativ kompetanse, personalledelse og personalpleie.

Videre mener vi det regionale virkemiddelapparatets evne til å drive en aktiv kartlegging av kompetanseutviklingsbehovet i regionen og til å sette inn kompetanseutviklingstiltak som møter disse behovene. Er det utviklet en systematisk plan for hvordan kompetansen i regionen skal løftes og hvordan resursene skal prioriteres. Og i hvilken grad det er en åpen dialog med bransjen slik at kursene og andre tiltak som tilbys bransjen faktisk blir benyttet. Hvordan er det med den faglige



kvaliteten på de forskjellige fagfunksjonene i regionen og hvilke muligheter for kvalitet-, kunnskap- og kompetanseutvikling gir regionen? Videre om det drives en aktiv og systematisk dokumentasjon og evaluering om arbeidet som drives og tiltakene som settes inn faktisk gir ønskede resultater.

### **Hva er kunstnerisk kvalitet og hvordan måler man denne?**

Er det nødvendigvis en sammenheng mellom kunstnerisk kvalitet og deltakelse på festivaler? Er det faktisk hensiktsmessig å telle antall filmer som har deltatt på antall festivaler for å fram noe som indikerer kvalitet? Og er NFI en faglig god og uhildet instans til å foreta målingen av den kunstneriske kvaliteten i regionene?

Filmforbundets svar på spørsmålene er nei.

Sett fra vårt ståsted som organiserere film- og TV-folk rundt hele landet, alle fagfunksjoner fra regi til assistenter og alle typer produksjoner, trengs det helt andre indikatorer eller måleparametere for å evaluere kunstnerisk kvalitet. I tillegg må man bruke forskjellige indikatorer på forskjellige typer film. Og NFI er definitivt ikke en objektiv og uhildet instans til å gjøre målingen. (De opptre alt for ofte og i alt for stor grad som "en konkurrent" til det regionale virkemiddelapparatet).

Det er angitt i høringsbrevet at "Norsk filminstitutt skal ha en rolle i beregning av tilskuddet etter kvalitetsvurderinger", og det antas at dette i praksis betyr at Norsk filminstitutt skal gi en anbefaling til departementet om fordelingen av denne andelen av statstilskuddet. Norsk filmforbund stiller seg kritisk til at Norsk filminstitutt skal ha denne oppgaven. Vi mener at dette bør tilligge Kulturdepartementet som faktisk også gjør det formelle vedtaket om tildeling. Viser i den sammenhengen også til behandlingen av statsbudsjettet for 2010, hvor Stortinget forutsatte at midlene til de regionale filmsentrene og filmfondene skulle fordeles av Kulturdepartementet.

Viktigere indikator på kvalitet enn deltakelse på festivaler er etter vår mening formulert i "Veiviseren": "Det skal satses på kunstnerisk dristighet og nyskaping som utvikler filmmediet og utfordrer publikum."

Er antall søknader en indikasjon på en slik kvalitet? Eller sier det noe om vitaliteten i bransjen? Om hvor talentene befinner seg? Filmforbundet stiller seg tvilende til at dette gir indikasjoner som man skal tillegge for mye betydning. Vi har sett klare indikasjoner på at antallet søknader har vært svært høye til nye sentere, fordi forestillingene om at "det er etablert et nytt regionalt virkemiddelapparat" skaper svært store forventninger blant både det etablerte film- og TV-miljøet, men ikke minst blant "wannabees". Antall søknader sier imidlertid svært lite om antallet film- og TV-folk som faktisk lever av yrket sitt i regionen og heller ikke mye om kvaliteten på disse.



I Stortingsmeldingen 22 (2004-2005) Kultur og næring, som kom i april 2005 viste tall fra SSB at det var bort i mot 1.800 registrerte selskaper i Brønnøysund som drev med film-, video- og eller TV-produksjon. Det er et tall som på det tidspunktet var nesten like høyt som det antallet frilansere det var i bransjen på dette tidspunktet. Selv i dag er antallet profesjonelle film- og TV-folk som jobber utenfor NRK, TV2, TV3 og TV Norge i følge SSB om lag 3.600, mens antallet registrerte selskaper har gått opp til om lag 2.200. Vi anslår nok at SSBs antall er for høyt. Da er vår definisjon av profesjonelle at de faktisk lever av yrket sitt og ikke driver med det som en hobby eller noe de gjør på fritiden. Av de profesjonelle film- og TV-folkene bor og jobber om lag 70-75% av disse i Stor-Oslo området.

Er antall prosjekter i en region en god indikasjon på kvalitet eller vitalitet?

Nei, heller ikke antall prosjekter i en region sier nødvendigvis så mye om kvalitet eller vitalitet. Ofte kan de gi en indikasjon på vitalitet, en stor vilje til å lage film, men vi ser for mange norske filmer på festivaler (og dels i TV) der viljen til å lage film er mye større enn evnen til å fortelle en god historie på en kvalitativ god måte. Det er også flere teknisk flinke folk enn det er ambisjoner om å fortelle historier som bare må fortelles.

Og hva med antall selskaper i regionen?

Vår bransjen har en meget stor mengde av "1-manns" selskaper og en god del "1-2 manns" selskaper, men i følge Brønnøysundregisteret er det også ganske mange "0-manns" selskaper.. På den andre siden har vi ganske få selskaper som sysselsetter mer en 4-5 personer. Og som vi påpekte over, det er svært mange registrerte enkeltmannsforetak, ansvarlige selskaper osv, men svært mye færre aksjeselskaper. Som en indikasjon kan vi nevne at Norske film- og TV-produsenters forening (Produsentforeningen) har litt i overkant av 100 selskaper som medlemmer og det store flertallet av disse ligger i Stor-Oslo området. Tar vi for eksempel Sør- og Nord-Trøndelag, har de dobbelt så mange registrerte selskaper som antallet medlemmer i Produsentforeningen.

Skal en vurdering av selskapene i en region gi mening i den sammenhengen vi her snakker om, må det med andre ord gjøres en kvalitativ vurdering av selskapene, bl.a. iff de vi over kaller bransjekvalitet.

### **Arbeidet med barn og unge**

Et målrettet arbeid med barn og unge er positivt og viktig på flere plan. Dels er det viktig at barn og unge får rikelig tilgang til kunst- og kulturopplevelser og ikke minst personlige møter med kunstnere. Dels gir det barn og unge mulighet til å "lese film", dvs forstå virkemidlene som er brukt og analysere motivasjonen og ambisjonen som ligger bak den form og det uttrykk filmen har fått. Dette bidrar til en demokratisering av mediene og til å redusere faren for å bli manipulert. Dels fordi målsettingene både for Den kulturelle skolesekken og filmsentrenes arbeid mot barn og unge er at de skal få tilgang til kunst- og kulturuttrykk som egne uttrykksformer. Ambisjonene og



målsettingene er gode og lett å slutte seg til. Gjennomføringen og kvalitetssikringen av ordningene er vi imidlertid betydelig mer skeptiske til. Vi opplever i noen fylker og noen regionen at administratorene inntar roller som "småkonger", med svært liten respekt mot filmkunstnerne, skolene og elevene. Vi mener at det er på tide at det foretas en grundig evaluering av disse ordningene og at bransjens demokratiske organisasjoner får en mye sterkere plass i styringen av ordningen. Dette kan skje gjennom styrerepresentasjon eller ved oppretting av styringsgrupper for ordningene. **Videre anser vi det som en selvfølge at disse offentlig finansierte og drevne ordningen følger tariff!** Det er dessverre ikke tilfelle i dag.

### Konklusjon

Norsk filmforbund har følgende anbefaling til Kulturdepartementet ift kriteriene for fordelingen av midler til regionale filmsentre:

- Fordelingen for 2011 følger samme mønster som 2010, med et eventuelt unntak av en oppstartingssum til det nye filmsenter ved Oslofjorden.
- Fra 2012 økes den totale støtten til filmsentrene, slik at de får reell mulighet til å bidra til utviklingen av profesjonelle bærekraftige produksjonsmiljøer i regionene. Det betyr etter Filmforbundets en økning på minimum 20% i 2012 som del av en opptrappingsplan.
- Departementet initierer en kartlegging av produksjonsmiljøene i regionene (antall profesjonelle film- og TV-folk, spredning i fagfunksjoner, antall produksjonsselskap, antall leverandørselskaper og hvilke tjenester de tilbyr, tilgjengelige fasiliteter i regionen, filmfaglige utdanningsinstitusjoner i regionen, type og antall produksjoner gjennomført de siste 4 årene, TV-visninger, besøk på kinofilmer, deltakelse på festivaler).
- Departementet setter av en utvidet og øremerket bransjeutviklingspott for hvert filmsenter for de neste 3 årene og evaluer resultatene av dette i 2014. (Da har man kanskje et bedre grunnlag for å måle kvalitet).

Vennlig hilsen

Sverre Pedersen  
Forbundsleder Norsk filmforbund